

Textillehrpfad
Großschönau
Textilní stezka

Gasthof zum Kratzenstein

Kämmel & Erben & Co

Königl. Gerichts-Amt

Fr. Fabrikant

Gasthof zum Weinberg

ROSS - CHÖNAU
 Lith. Anst. von J.B. Hoffmann jun. Co

Liebe Leserinnen und Leser,

Großschönau ist bis heute von einer einmaligen Textilgeschichte geprägt. 1666 wurde hier der erste Damast Deutschlands gewebt, ein exklusives, weltbekanntes Bildgewebe. 1856 begann, auch erstmals in Deutschland, die Weberei hochwertiger Frottierwaren. Auf dem Textillehrpfad laden wir Sie ein, auf den Spuren unserer lebendigen Geschichte zu wandeln! Auf sieben Kilometern lernen Sie Fabrikantenvillen, ehemalige und moderne Fabriken, historische Umgebendhäuser, bedeutende Persönlichkeiten und mit der Textiltradition verknüpfte Einrichtungen des Textildorfes Großschönau kennen. Sie können den Pfad auch in Etappen erkunden. Dabei wünsche ich Ihnen viel Freude!

Ihr Frank Peuker, Bürgermeister

Milí čtenáři, milé čtenářky,

Großschönau je dodnes úzce spjato se svou jedinečnou textilní historií. V roce 1666 zde byl utkáán první damašek v Německu, exkluzivní, světoznámá tkanina se vzory. V roce 1856 zde započalo, rovněž na prvním místě v Německu, tkalcovství kvalitního froté. Zveme vás na textilní naučnou stezku, vydejte se po stopách naší živé historie! Na 7 km se seznámíte s vilami továrníků, bývalými a moderními fabrikami, historickými podstávkovými domy, významnými osobnostmi a objekty spojenými s tradicí textilní výroby v obci Großschönau. Můžete stezku objevovat i na etapy. Přeji vám při tom hodně radosti!

Váš Frank Peuker, starosta

Erholungsort Waltersdorf
Naturparkhaus
Zittauer Gebirge

Frottana
Textil GmbH
& Co KG

100 m

Textillehrpfad
Textilní stezka

- 1** **Firma Lieske & Häbler**
- 2** **Stammhaus der Firma Lieske & Häbler**
Dům, kde byla založena firma Firma Lieske & Häbler
- 3** **Evangelisch-Lutherische Kirche** *Evangelicko-luteránský kostel*
- 4** **Villa C. O. Haebler**
- 5** **Villa J. G. Haebler**
- 6** **Trockenturm** *Věž na sušení látek*
- 7** **Damino GmbH**
- 8** **Villa Gustav Härtig**
- 9** **Ehemaliges Verlegerhaus** *Bývalý dům faktora*
- 10** **Firma Mättig**
- 11** **Firma E. J. Eichler**
- 12** **Firma C. A. Kunze**
- 13** **Firma Fabian & Krause**
- 14** **Firma Kurt Köhler**
- 15** **Villa Eichler**
- 16** **Die Villen Hänsch**
- 17** **Villa Fabian**
- 18** **Firma Friedrich Fabian jun.**
- 19** **Villa »Krumbholzheim«**
- 20** **Gurtweberei** *Tkalcovna popruhů*
- 21** **Waentigsches Institut**
- 22** **Firma Richter & Goldberg**
- 23** **Schenau-Geburtshaus** *Rodný dům malíře Schenaua*
- 24** **Umgebindehaus in Stockwerkbauweise**
Podstávkový dům s ližinovou konstrukcí
- 25** **Deutsches Damast- & Frottiermuseum**
Německé muzeum damašku a froté
- 26** **Villa Rückert**
- 27** **Webschule**
- 28** **Firma Max Arthur Rückert**
- 29** **Frottana Textil GmbH & Co KG**

1

*Fabrikgebäude | Budova továrny
Niedere Mühlwiese 12
1873 erbaut | postavena 1873
2000 Rückbau | stržena 2000*

Firma *Lieske & Häbler* *Damašt-, später Frottierweberei*

1788 beginnt Johann Gottfried Lieske hochwertige Damaste für den russischen, englischen und sächsischen Hof zu fertigen. | 1827 Aufnahme von Carl Gotthelf Häbler in die Firma | 1856 webt das Unternehmen als eines der ersten im Ort Frottierstoffe. | 1862 Umbenennung in Lieske & Häbler | 1910 Kauf der Firmengebäude Härtig sen. (Niedere Mühlwiese 12) | 1932 Übernahme durch die Familie Pötschke | ab 1937 Produktion für militärische Zwecke | 1946 Verstaatlichung | ab 1975 Teil des VEB Frottana > 29

Firma Lieske & Häbler – tkalcovna damašku, později froté

1788 Johann Gottfried Lieske začíná vyrábět drahocenné damašky pro ruský, anglický a saský dvůr. | 1827 Do firmy je přijat Carl Gotthelf Häbler. | 1856 Firma jako jedna z prvních v místě tká froté. | 1862 Přejmenování firmy na Lieske & Häbler. | 1910 Pořízení firemní budovy Härtig sen. (Niedere Mühlwiese 12). | 1932 Firmu přebírá rodina Pötschke. | od roku 1937 Výroba pro vojenské účely. | 1946 zestátnění | od roku 1975 součást n.p. Frottana > 29

*Was webte die Firma ab 1856
als eine der ersten im Ort?
Co tkala tato firma od
roku 1856 jako jedna z prvních
v obci?*

.....

2

*Niedere Mühlwiese 20
um 1738 erbaut | postaven kolem roku 1738
heute private Nutzung |
dnes soukromé využití*

Stammhaus

der Firma Lieske & Häbler

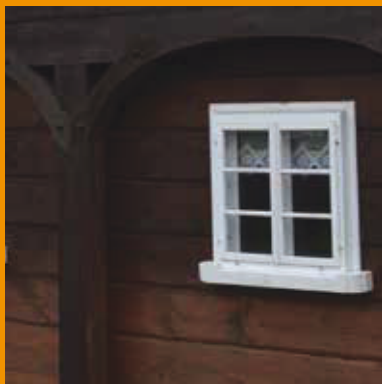
Gut erhaltenes, restauriertes Umgebäudehaus in Ständerbauweise mit Laubengang an der Rückseite | Charakteristisches Merkmal der regional typischen Umgebäude-Bauweise ist die Blockstube mit umbindendem Traggerüst für das zweite Stockwerk bzw. das Dach. Sie bietet mit einem ausgeglichenen Raumklima ideale Bedingungen für die Hausweberei.

> Umgebäudehaus-Denkmalpfad Waltersdorf

Dům, kde byla založena firma Firma Lieske & Häbler

Dobře zachovalý, zrestaurovaný podstávkový dům se stojnovou nosnou konstrukcí a pavlačí na zadní straně. | Charakteristickým znakem podstávkových domů, typických v tomto regionu, je roubená světnice s podstávkovou nosnou konstrukcí, která nese druhé patro nebo střechu. Vyrovnané vnitřní klima poskytuje ideální podmínky pro domácí tkalcovství.

> Stezka po památkově chráněných podstávkových domech Waltersdorf

Wie heißen die traditionell mit Holz gebauten Häuser dieser Region?

Jak se jmenují tradiční dřevěné domy v tomto regionu?

.....

3

*Kirchstraße
1703–1705 erbaut |
postaven 1703–1705*

*Johann Eleazar Zeißig,
genannt Schenau
Altarbild
»Christi Auferstehung«*

*Johann Eleazar Zeißig,
nazývaný Schenau:
oltá ní obraz
»Vzk íšení Krista«*

Evangelisch-Lutherische Kirche

1384 urkundliche Erwähnung einer Kirche | um **1550** erstes Gotteshaus am jetzigen Standort | **1703–1705** Neubau als »Lau-sitzer Predigtkirche« – Mit dem Erfolg der Damastweberei und dem Zuzug böhmischer Exulanten war die Dorfkirche zu klein für Großschönau geworden. Den Neubau finanziert die Kirchengemeinde selbst. | **1766** gestaltet der Musterzeichner David Christian Berndt die untere Empore mit Grisaillemalereien. | **1787** schenkt der Maler Johann Eleazar Zeißig, genannt Schenau, der Gemeinde das von ihm geschaffene Altarbild »Christi Auferstehung«. > **23**

Evangelicko-luteránský kostel

1384 první písemná zmínka kostela | kolem roku **1550** první chrám Páně na dnešním místě | **1703–1705** nová stavba ve stylu »lužického kazatelského kostela« – Úspěch tkalcovství damašku a příchod českých exulantů vedl k tomu, že venkovský kostel už byl pro Großschönau malý. Novostavbu si financovala náboženská obec sama. | **1766** vyzdobil spodní emporu vzorkař David Christian Berndt monochromními malbami. | **1787** daroval obci malíř Johann Eleazar Zeißig, nazývaný Schenau, oltářní obraz »Vzkříšení Krista«. > **23**

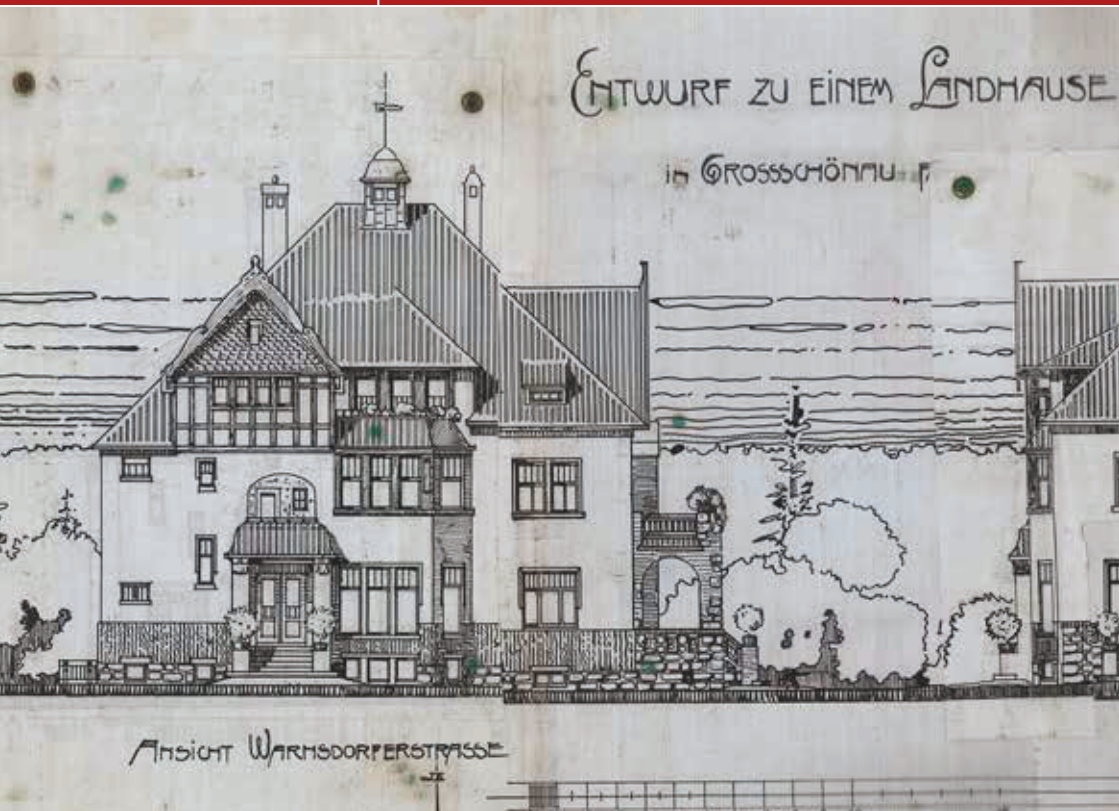

*Wer hat den Neubau der Kirche bezahlt?
Kdo zaplatil novou stavbu kostela?*

.....

4

Hauptstraße 52
1908 erbaut | postavena 1908
heute Eigentum Damino GmbH
dnes ve vlastnictví Damino GmbH

Villa C. O. Haebler

Der Fabrikbesitzer Carl Oscar Haebler lässt die Villa als Wohnhaus errichten. | **1919** erwirbt die Julius Langes Leinen-Industrie A. G. Waltersdorf auf dem Nachbargrundstück die Firma Christian David Waentig und Söhne. | **1933** verlagert die Aktiengesellschaft ihren Firmensitz nach Großschönau. | **1939** kauft sie die Villa als Wohn- und Geschäftshaus. | **bis heute** Nutzung als Geschäftsgrundstück und Wohnhaus

Vila C. O. Haebler

Vilu si nechal postavit továrník Oscar Haebler jako obytný dům. | **1919** získává akciová společnost Julius Langes Leinen-Industrie A. G. Waltersdorf na sousedním pozemku firmu Christian David Waentig a synové. | **1933** přesouvá akciová společnost své firemní sídlo do Großschönau. | **1939** si firma kupuje vilu jako obytný a kancelářský prostor. | **Dodnes** využití jako firemní pozemek a obytný dům.

*Zu welcher Firma gehört
die Villa heute?
Které firmě patří
vila dnes?*

.....

5

Hauptstraße 54
1823/24 erbaut | postavena 1823/24
heute Gemeindeamt |
dnes obecní úřad

Villa J. G. Haebler

1812 gründet Johann Gottfried Haebler eine Firma für die Fabrikation und den Handel von Garnen. Elf Jahre später lässt er die Villa als Wohn- und Geschäftshaus errichten. | **1873** Umzug des Kontors ins Hintergebäude | **ab 1875** Anpflanzung des Parks | **1883** Umgestaltung des Hauses (Dach, Balkon, Säulen) | **1895** Neubau des Kontorgebäudes, des südlichen Haupthauses und eines Verbindungsganges | **1910** Umbau des Haupthauses zum heutigen Erscheinungsbild | **seit 1947** Nutzung als Gemeindeamt

Vila J. G. Haebler

1812 zakládá Johann Gottfried Haebler firmu na výrobu a obchod s přízí. O jedenáct let později si nechává postavit vilu jako obytný dům a sídlo firmy. | **1873** přestěhování firmy do zadní budovy. | od roku **1875** zakládání parku | **1883** přestavba domu (střecha, balkon, sloupy) | **1895** novostavba firmní budovy, jižního hlavního domu a spojovací chodby | **1910** přestavba hlavního domu do dnešní podoby | od roku **1947** využití jako obecní úřad

*Für Kinder gibt es heute
im Gemeindepark einen*

.....

*Pro děti je dnes v obecním
parku*

.....

6

Hirschgasse
1836/37 erbaut | postavena 1836/37
heute Eigentum Damino GmbH
dnes ve vlastnictví Damino GmbH

Trockenturm

Lange Jahre werden im Trockenturm, auch Trockenhänge genannt, die auf der Rasenbleiche behandelten Stoffbahnen auf Holzstangen aufgehängt und nur durch die natürliche Luftzirkulation getrocknet. Bei dauerhaft schlechtem Wetter war das Zwischentrocknen notwendig, um die Ware vor Fäulnis und Pilzbefall zu schützen.

Věž na sušení látek

V sušící věži se dlouhá léta pouze pomocí přirozené cirkulace vzduchu sušily pásy pláten zavěšené na dřevěných tyčích po přirozeném bělení na trávě. Při dlouhodobě nepříznivém počasí bylo mezisušení důležité, aby se zboží ochránilo před napadením hnilobou a plísní.

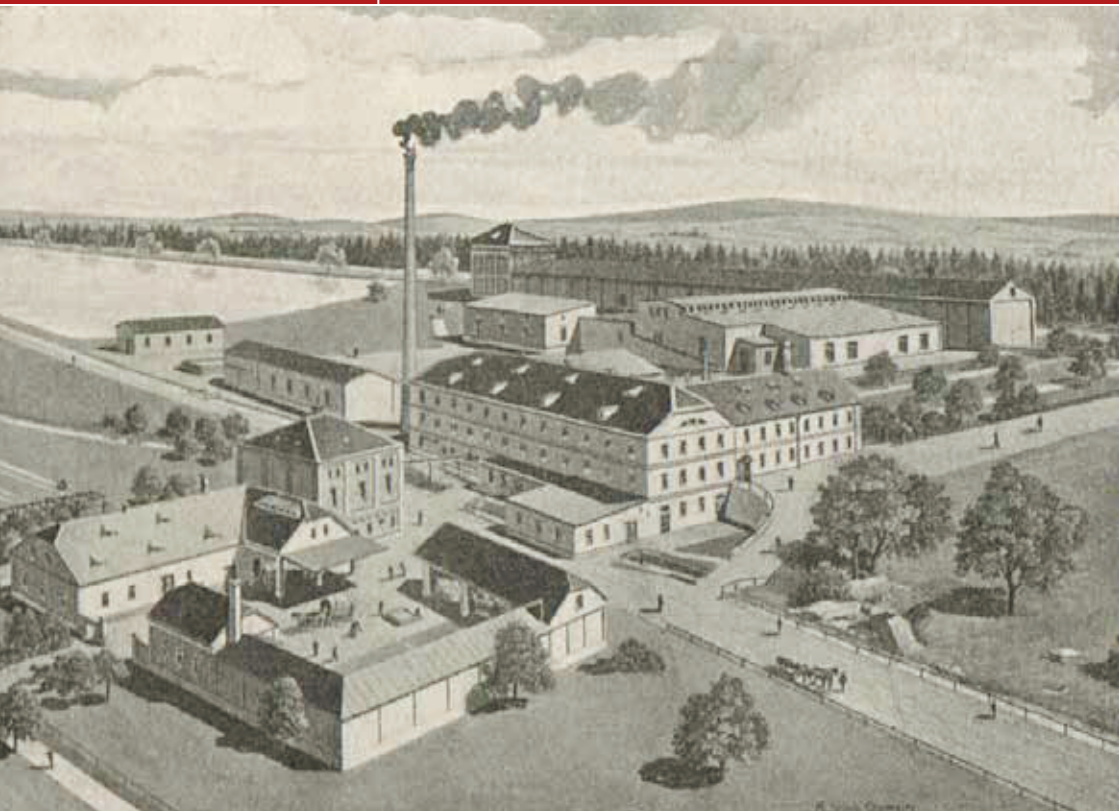

*Wie wurden die Stoffbahnen
einst getrocknet?
Jak se kdysi sušily
utkané látky?*

.....

7

Waltersdorfer Straße 2
als Bleicherei 1836 erbaut | postavena
v roce 1836 jako bělidlo | heute Firmensitz
Damino | dnes sídlo firmy Damino

CHRISTIAN DAVID WAENTIG & SÖHNE

— GEORGE-SCHÖNAU I. SACHSEN. —

Empfehlen auch:

litte maasender.

Damino GmbH

Damastweberei

1834 erhöht die Einführung der Jacquardmaschine in Großschönau den Bedarf an Bleichkapazität. | **1836** errichtet die Firma Christian David Waentig und Söhne hier eine Bleicherei. | **1919** übernimmt die Julius Langes Leinen-Industrie A. G. den Standort. | **1945** Enteignung | **ab 1953** Zuordnung zu größeren Betriebseinheiten | **1988** Integration in den VEB Frottana | **1990** Umstrukturierung unter Treuhandverwaltung | **1994** endgültige Privatisierung | **seit 2003** autarkes Mitglied der Daun & CIE AG

Damino s.r.o. – Tkalcovna damašku

1834 zavedení žakárového stroje v Großschönau zvýšilo potřebu rozšířit kapacity bělení. | **1836** zde firma Christian David Waentig a synové zřizuje bělidlo. | **1919** přebírá stanoviště akciová společnost Julius Langes Leinen-Industrie A. G. | **1945** vyvlastnění | **od roku 1953** součást větších podniků | **1988** začlenění do n.p. Frottana | **1990** převedení do Správy národního majetku | **1994** konečná privatizace | **od roku 2003** samostatný člen akciové společnosti

*Die hier 1836 errichtete
..... diente zum
Aufhellen der gewebten Stoffe.*

*..... , postavené
zde v roce 1836, sloužilo
k zesvětlování utkaných látek.*

8

*Obere Mühlwiese 8
1881 erbaut | postavena 1881
heute privates Wohnhaus mit Zahnarztpraxis
dnes soukromý obytný dům se ordinací
zubního lékaře*

Villa Gustav Härtig

Den Bau der Villa beauftragt Gustav Härtig, Eigentümer der Mechanischen Weberei Nedere Mühlwiese. | 1910 übernimmt die Firma Lieske & Häbler die inzwischen erloschene Fabrikation Härtig sen. zwecks räumlicher Erweiterung der Frottierherstellung. > **1** | Bis 1958 ist die Villa im Besitz der Familie Härtig.

Vila Gustav Härtig

Vilu nechal postavit Gustav Härtig, majitel Mechanické tkalcovny Nedere Mühlwiese. | 1910 přebírá firma Lieske & Häbler mezitím již zastavenou výrobu Härtig sen. za účelem prostorového rozšíření výroby froté. > **1** | do roku 1958 ve vlastnictví rodiny Härtig

*Wann ließ der Fabrikbesitzer
Härtig die Villa erbauen?
Kdy nechal fabrikant Härtig
vilu postavit?*

.....

9

*Obere Mühlwiese 15
1802 erbaut | postaven 1802
heute private Nutzung |
dnes soukromé využití*

Ehemaliges Verlegerhaus

1830 erwirbt das Haus Carl Gottlob Waentig sen., Sohn des Gründers des Familienunternehmens Christian David Waentig > Museum **25** | **1860–1880** Wohnhaus von Karl Gottlob Waentig jr. | **1876** Besuch des Königs Albert von Sachsen mit Webstuhlbesichtigung | **2008** vor dem Verfall gerettet – Das Umgebäudehaus besitzt ein sehr seltenes Krüppelwalmmansarddach sowie eine einmalige Fassadengestaltung mit Verputzung des Fachwerks.

Bývalý dům faktora

Roku **1830** kupuje dům Carl Gottlob Waentig senior, syn zakladatele rodinné firmy Christian David Waentig > muzeum **25** | **1860–1880** obytný dům Karla Gottloba Waentiga jr. | **1876** návštěva krále Alberta Saského s prohlídkou tkalcovských stavů | **2008** dům zachráněn před zřícením – Podstávkový dům má velmi vzácnou polovalbovou mansardovou střechu a jedinečnou úpravu fasády s omítnutím hrázdění.

*Wer hat hier einen
Webstuhl besichtigt?
Kdo si tu prohlédl
tkalcovský stav?*

.....

10

Hauptstraße 65
1869 erbaut | postavena 1869
heute Geschäftsgrundstück & private Nutzung
dnes firemní pozemek a soukromé využití

★ IST NUN FERTIGGESTELLT

DIE WINTER-KOLLEKTION

1929

MECHANISCHE KLEIDERFABRIK

A. MATTIG
GROSSSCHONAU SA.

FERNRUF NO. 315
GEGRÜNDET 1896

DRUCKSACHE

Firma Mättig

Konfektion

ab 1914 Mechanische Kleiderfabrik von Alwin Mättig – Anfertigung von Arbeits- und Herrenbekleidung mit 40 bis 60 Beschäftigten | **1972** verstaatlicht im VEB Herrenkonfektion Großschönau | **ab 1980** VEB Herrenmode Dresden | **1984** VEB Bekleidungswerke Görlitz Werk 8 Großschönau – Knabenbekleidung | **1990** Auflösung des Werks 8 Großschönau und Übergang in Treuhandverwaltung

Firma Mättig – konfekce

od roku 1914 Mechanický oděvní závod Alwina Mättiga – výroba pracovních oděvů a pánských oděvů se 40 až 60 zaměstnanci | **1972** zestátněn v n. p. Pánská konfekce Großschönau | od roku **1980** n. p. Pánská móda Drážďany | **1984** n. p. Oděvní závody Görlitz závod 8 Großschönau – chlapecké oděvy | **1990** zrušení závodu 8 Großschönau a převod do Správy národního majetku

*Was fertigte die Firma von Alwin Mättig an?
Co vyráběla firma Alwin Mättig?*

.....

11

Prof.-Krumbholz-Straße 1 a
1893 erbaut | postavena 1893
heute Betreutes Wohnen |
dnes chráněné bydlení

GEGRÜNDET 1884

Firma E. J. Eichler

Frottierweberei

1883 gründet Ernst Julius Eichler eine Mechanische Weberei als Spezialfabrik Baumwollener und Leinener Frottierwaren. > Villa Eichler **15** | **1897** Kauf des **1893** für Carl Adolf Kunze errichteten Gebäudes | **1906** Ausbau der Fabrik | **1925** arbeiten hier 100 Webstühle. | **1972** Verstaatlichung als VEB Frottiermode | bis **1978** Frottierweberei als Teilbetrieb des VEB Frottana | bis **1989** Wohnheim für Arbeitskräfte aus Mosambik

Firma E. J. Eichler – tkalcovna froté

1883 Ernst Julius Eichler zakládá Mechanickou tkalcovnu jako speciální továrnu na výrobu bavlněného a lněného froté zboží. > Vila Eichler **15** | **1897** Koupě budovy postavené v roce **1893** pro Carla Adolfa Kunze. | **1906** vybudování továrny | **1925** zde pracuje 100 tkalcovských stavů | **1972** zestátnění jako n. p. Frottiermode | do roku **1978** tkalcovna froté jako odštěpný závod n. p. Frottana | do roku **1989** ubytovna pro dělníky z Mozambiku

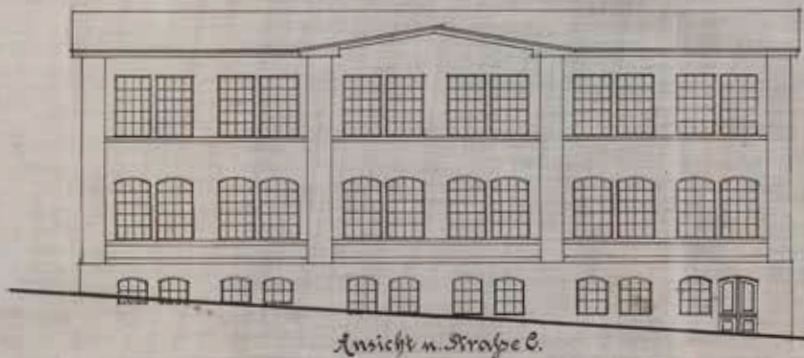
*Wozu diente diese Fabrik,
nachdem hier nicht mehr
gewebt wurde?*

*K čemu sloužila tato továrna,
když už se zde netkalo?*

.....

12

Prof.-Krumbholz-Straße 5
1913 erbaut | postavena 1913
heute ohne Nutzung | dnes bez využití

*Gegrißt
den 11. März 1910
Prof. Dr. B.
K. Gensindstr.*

Gedruckt
Litzschewitz 1911

C. A. Kunze, Großschönau i. Sa.

*** Mechanische Weberei. ***

*schiff. Auftr. vom 6/17 13. f. schiff.
auf einen der Platten mit dem
Nr. 650g.*

Laufzeit
8. Okt. 13
Zittau.

Großschönau den 5. Oktober

Firma C. A. Kunze

Jacquardweberei

1860 Gründung der Weberei Carl Adolf Kunze | **1893** lässt der Fabrikant ein neues Produktionsgebäude errichten, welches **1897** an die Firma E. J. Eichler übergeht. > **11** | **1913** Fabrikneubau am hiesigen Standort für die Herstellung leinener und baumwollener Rock- und Hosenstoffe | **1925** arbeiten hier ca. 70 Webstühle. | **1946** Enteignung – VEB Grotex | **ab 1966** Teil des VEB Frottier- und Taschentuchweberei, später Frottana | **ab 1968** Rechenstation des VEB Frottana > **29**

Firma C. A. Kunze – žakárová tkalcovna

1860 založení tkalcovny Carl Adolf Kunze | **1893** nechává továrník postavit novou výrobní budovu, která v roce **1897** přechází na firmu E. J. Eichler. > **11** | **1913** stavba nové tovární budovy na tomto stanovišti pro výrobu lněných a bavlněných látek na sukně a kalhoty | **1925** zde pracuje cca. 70 tkalcovských stavů. | **1946** vyvlastnění – n. p. Grotex | od roku **1966** součást n. p. Frottier- und Taschentuchweberei, později Frottana | od roku **1968** výpočetní středisko n. p. Frottana > **29**

*Wofür wurden die hier
gewebten Stoffe verwendet?
K čemu se používaly zde
utkané látky?*

.....

13

*Prof.-Krumholz-Straße 12
1904–1907 erbaut | postavena 1904–1907
heute ohne Nutzung |
dnes bez využití*

Friedrich Fabian jun., Groß-Schönau i. Sa.

Firma Fabian & Krause

Jacquardweberei

1904 rufen Richard Fabian und sein Schwager Wilhelm Krause die Weberei Fabian & Krause ins Leben > Villa Fabian **17** |
1904–1907 Fabrikneubau – Verarbeitung von Leinen, Baumwolle und Halbleinen sowie eigene Musterei mit vier bis fünf Musterwebern und zehn bis 15 Musterschneidern; breites Sortiment unterschiedlicher Muster | ab 1958 halbstaatlich | ab 1961 VEB Lautex-Werke Neugersdorf, später Zusammenlegung mit weiteren Volkseigenen Betrieben | ab 1975 Teil des VEB Frottana | 1992 Ende der Produktion

Firma Fabian & Krause – žakárová tkalcovna

1904 Richard Fabian a jeho švagr Wilhelm Krause zakládají tkalcovnu Fabian & Krause > Vila Fabian **17** | 1904–1907 stavba nové továrny na zpracování lnu, bavlny a polovičního lnu s vlastní vzorkovnou se čtyřmi až pěti tkalci a deseti až patnácti střihači; velmi široký sortiment | od roku 1958 polostátní podnik | od roku 1961 n. p. Lautex-Werke Neugersdorf, později sloučení s dalšími národními podniky | od roku 1975 součást n. p. Frottana | 1992 ukončení výroby

*Webten alle Weber
gleiche Muster?
Tkali všichni tkalci stejné
vzory?*

.....

14

*Bahnhofstraße 11
1907 erbaut | postavena 1907
heute private Nutzung |
dnes soukromé využití*

KURT KOHLER · GROSSSCHÖNAU SA.

KLEIDERFABRIK

Betrieb mit staatlicher Beteiligung

Postanschrift: Kurt Köhler, Großschönau i. Sa.

An
Rat der Gemeinde
Großschönau Sa.

Kreisbauamt				
13. JULI 1960				
Kreis	Post	Ex	Gen	Post
schönau	schönau	schönau	schönau	schönau

DIE GUTE KLEIDUNG

Betriebsnummer 04/397/4028
Fernsprechanruf: Amt Großschönau Nr. 202
Bankverbindung: Deutsche Notenbank Großschönau
Konto Nr. 6308 - Bank-Kenn-Nr. 112 101
Postcheckkonto Dresden 1043

IHR ZEICHEN IHRE NACHRICHT VOM MEIN ZEICHEN **K/-U** TAG **9.7.60**

Betrieb mit staatlicher Beteiligung

Mias

Firma Kurt Köhler

Konfektion

1936 Gründung der Firma Kurt Köhler mit einer Haushaltsnäähmaschine im Wohnhaus An der Sense 1; später Umzug in die Produktionsstätte Bahnhofstraße – ca. 20 Beschäftigte fertigen hier Berufsbekleidung | **1957** Aufnahme staatlicher Beteiligung – Herstellung von Arbeitsschutzbekleidung aus gummiertem Gewebe; eigene Kleberei | **1972** Verstaatlichung und Zusammenschluss mit der Firma Gustav Halang & Söhne Hainewalde zum VEB Großschönaauer Bekleidung | **ab 1981** VEB Berufsbekleidung Leutersdorf

Firma Kurt Köhler – konfekce

1936 založení firmy Kurt Köhler s domácím šicím strojem v obytném domě v ulici An der Sense 1; později přestěhování do výroby v ulici Bahnhofstraße – cca. 20 zaměstnanců zde šije pracovní oděvy | **1957** přijetí státního podílu – výroba ochranných pracovních oděvů z pogumovaných tkanin; vlastní lepírna | **1972** zestátnění a sloučení s firmou Gustav Halang & synové Hainewalde v n. p. Großschönaauer Bekleidung | od roku **1981** n. p. Berufsbekleidung Leutersdorf

*Mit wie vielen und welchen
Maschinen begann die
Firma Köhler ihre Arbeit?
S kolika a jakými stroji začala
pracovat firma Köhler?*

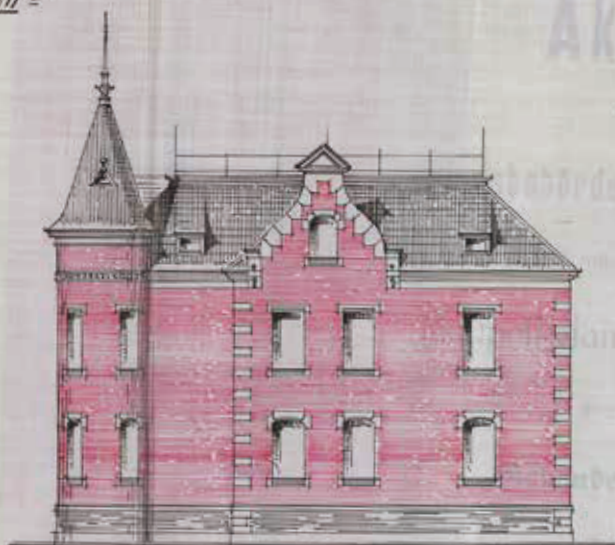
.....

15

*Bahnhofstraße 9
1903 bezogen | užívána od roku 1903
heute private Nutzung |
dnes soukromé využití*

... eines Wohnhauses für die Firma B. J. Bichler.

in Großschönau. Verz. 611^b.

Seitenansicht b.

Villa Eichler

Fabrikantenvilla zur 300 Meter entfernten Frottierweberei von Ernst Julius Eichler > **11** | Markant ist die Giebelverzierung mit Schützen und Spinnrocken als Hinweis auf die Textiltradition. Charakteristisch für die Bauepoche sind die großen Jugendstil-Bleikristallfenster mit von Blättern und Ranken umrahmten Gesichtern. Die Villa ist ein architektonisches Zeitzeugnis für die Verstädterung Großschönaus ab der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts.

Vila Eichler

Vila továrníka Ernsta Juliuse Eichlera, vzdálená 300 m od jeho tkalcovny froté. > **11** | Výrazné je zdobení štítu člunky a přeslice-mi, které odkazují na textilní tradici. Pro tehdejší stavební epochu jsou charakteristická velká secesní vitrážová okna s tvářemi lemovanými listy a úponky. Vila je architektonickým svědectvím pronikání městkého stylu do Großschönaus od druhé poloviny 19. století.

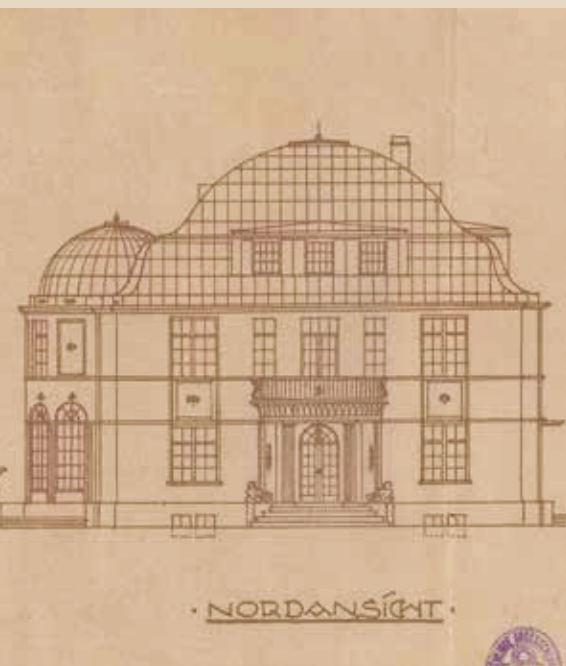
Was ist am Giebel der Villa zu sehen?

Co je vidět ve štítu vily?

.....

16

*Bahnhofstraße 6: 1927 erbaut | postaveny 1927
heute private Nutzung | dnes soukromé využití
Hauptstraße 84: 1927 erbaut | postaveny 1927
Kinderkrippe und -garten | matřská škola a jesle*

Bahnhofstraße 6 Hauptstraße 84

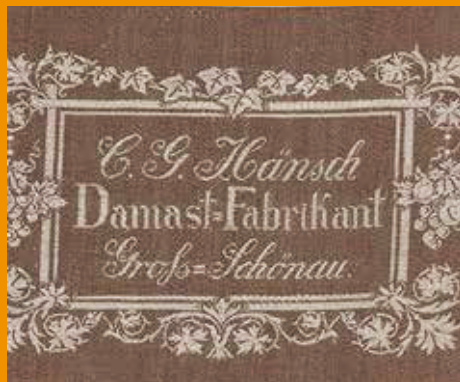
C. G. HÄNSCH & GROSSSCHÖNAU SA.
GEGRÜNDET 1832
MECHANISCHE WEBEREIEN

Die Villen Hänsch

1832 gründet der Urgroßvater der Bauherren, Christian Gottlieb Hänsch, eine Damastweberei. | **1888** erstes eigenes Fabrikgebäude | **1914** sind über 600 Mitarbeiter beschäftigt. | **1919** übernehmen Martin (Villa Hauptstraße) und Walter Hänsch (Villa Bahnhofstraße) die Firmenleitung. | **1925** arbeiten im Unternehmen 360 Webstühle. | **1927** Bau der vom Großschöner Architekt Richard Linke entworfenen Villen | **Nach 1949** wird die Villa Bahnhofstraße 6 FDGB Erholungsheim. | **Seit 1953** ist die Villa Hauptstraße 84 Kinderkrippe und -garten.

Vily Hänsch

1832 praděd stavitelů, Christian Gottlieb Hänsch, zakládá tkalcovnu damašku. | **1888** první vlastní tovární budova | **1914** je zde zaměstnáno více než 600 zaměstnanců. | **1919** vedení firmy se ujímají Martin (Vila Hauptstraße) a Walter Hänsch (Vila Bahnhofstraße). | **1925** v podniku je v provozu 360 tkalcovských stavů. | **1927** stavba vil navržených architektem Richardem Linke z Großschöner | **po roce 1949** se z vily v ulici Bahnhofstraße 6 stává rekreační středisko německých odborů. | **od roku 1953** je ve vile v ulici Hauptstraße 84 mateřská škola a jesle.

Wie heißt der Gründer der Damastweberei, zu der die Villen gehörten? Jak se jmenoval zakladatel tkalcovny damašku, ke které patřily tyto vily?

17

Hauptstraße 72
1892/93 erbaut | postavena 1892/93
heute privates Wohnhaus
dnes soukromý obytný dům

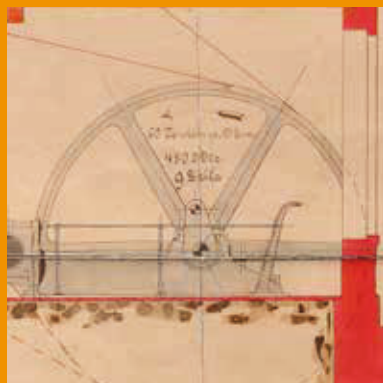

Villa Fabian

Wohnhaus von Richard Fabian, Teilhaber der väterlichen Firma Friedrich Fabian jun. | 1857 läuft im ersten Fabrikgebäude des Unternehmens der erste mechanische Webstuhl Großschönaus. | Ab 1863 treibt ihn – erstmals im Ort – zusätzlich zur Wasserkraft eine Dampfmaschine an. Produziert werden vor allem Leinen- und Hosenstoffe. | 1873 Errichtung einer weiteren Fabrik (Gerichtsstraße > 18) | 1901 hat die Firma ca. 500 Beschäftigte. | 1904 gründet Richard Fabian mit seinem Schwager Wilhelm Krause die Weberei Fabian & Krause. > 13

Vila Fabian

Obytný dům Richarda Fabiana, podílníka v otcově firmě Friedrich Fabian jun. | 1857 byl v první tovární budově firmy uveden do provozu první mechanický tkalcovský stav v Großschönaus. | od roku 1863 jej kromě vodní energie pohání – jako první v obci – parní stroj. Vyrábějí se zde především plátěné a kalhotové látky. | 1873 otevření další továrny (Gerichtsstraße > 18) | 1901 firma má cca. 500 zaměstnanců. | 1904 Richard Fabian se svým švagrem Wilhelmem Krause zakládají tkalcovnu Fabian & Krause. > 13

Wie wurde der erste mechanische Webstuhl Großschönaus ab 1863 angetrieben?

Jak byl poháněn první mechanický tkalcovský stav v Großschönaus od roku 1863?

18

Gerichtsstraße 1

1873 erbaut | postavena v roce 1873

heute teils rückgebaut, teils neu genutzt

dnes zčásti odbourána, zčásti nově využívána

Libian jun. am 8. 8. 1909.

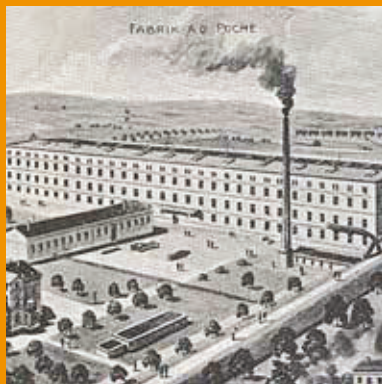
Firma Friedrich Fabian jun.

Webwarenfabrik

Zweite Webwarenfabrik von Christian Friedrich Fabian, der **1840** mit dem Färben von Garn beginnt | **1856** lässt er an der Poche die erste Fabrik Großschönaus errichten. | **1857** läuft dort der erste mechanische Webstuhl des Ortes. | **1882, 1883, 1892** und **1909** (nach Fabrikbrand) Erweiterungen | **ab 1881** Telefonleitung zwischen der Pochefabrik und der Fabrik Fabian jun. | **ab 1882** elektrische Beleuchtung | **1904** geht die Firma an Johann Ernst Lehmann über. Richard Fabian gründet die Weberei Fabian & Krause. | **1931** Zwangsversteigerung | **bis 1992** Weiterbetrieb durch Gerhard Lehmann unter dem Namen Friedrich Fabian jun.

Firma Friedrich Fabian jun. – Textilní továrna

Druhá textilní továrna Christiana Friedricha Fabiana, který roku **1840** za íná barvit p ízi. | V roce **1856** nechal postavit u potoka Poche první továrnu v Großschönau. | V roce **1857** se v ní rozb hl první mechanický tkalcovský stav v Großschönau. | Rozší ení v letech **1882, 1883, 1892** a **1909** (po požáru továrny) | Od roku **1881** telefonní vedení mezi fabrikou u Poche a fabrikou Fabian jun. | Od roku **1882** elektrické osv tlení | V roce **1904** firma p ešla na Johanna Ernsta Lehmannu. Richard Fabian zakládá tkalcovnu Fabian & Krause. | **1931** nucená dražba | Do roku **1992** další provoz pod vedením Gerharda Lehmannu pod firemní názvem Friedrich Fabian jun.

Was ließ Christian Friedrich Fabian 1856 errichten?

Co nechal postavit Christian Friedrich Fabian v roce 1856?

.....

19

David-Goldberg-Straße 33
1884 erbaut | postavena 1884
heute private Nutzung | dnes soukromé využití

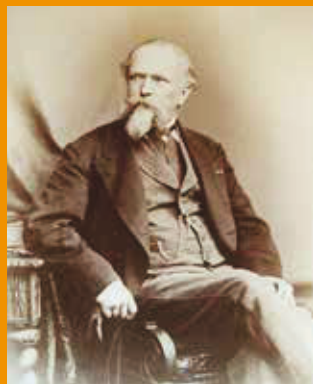

Villa »Krumbholzheim«

Der aus einer Damastweberfamilie stammende Karl Gotthelf Krumbholz ist der bedeutendste Großschönauer Musterzeichner. > Museum **25** | **1880** kehrt Krumbholz, sich im Ruhestand befindend, in seine Heimatgemeinde zurück und engagiert sich hier in vielfältiger Weise. | **1883** erwirbt er das Grundstück an der David-Goldberg-Straße 33. | **1884** Bau der Villa »Krumbholzheim« durch den Großschönauer Maurermeister Carl Gotthelf Häbler

Vila »Krumbholzheim«

Karl Gotthelf Krumbholz, který pocházel z rodiny tkalců damašku, byl nejvýznamnějším vzorkářem v Großschönauer. > Muzeum **25** | **1880** Krumbholz se v důchodu vrací do své rodné obce a velmi se angažuje. | **1883** získává pozemek v ulici David-Goldberg-Straße 33. | **1884** stavba vily »Krumbholzheim« zednickým mistrem Carlem Gotthelfem Häblerem z Großschönau

*Welchen Beruf übte
Professor Krumbholz aus?
Jaké povolání měl profesor
Krumbholz?*

.....

20

*David-Goldberg-Straße 27
1862 erbaut | postavena 1862
heute Motorrad-Veteranen und Technik-Museum
dnes Technické muzeum a motoveteráni
Rückbau geplant | plánována demolice*

Gurtweberei

1837 beginnt Carl Gottlieb Häbler hier bemalte Tapeten zu fertigen. | ab 1852 »Gurtfabrik« – vorwiegend Verarbeitung von Jute für Polstergurte | 1862 Fabrikneubau an gleicher Stelle | 1865 Einrichtung von Dampftrieb und erneuter Anbau | 1866 Auflösung des Geschäfts | 1868–1872 Web- schule; Verkauf an C. G. Härtig | 1874 nach Brand Übernah- me durch die 1852 gegründete Firma August Mättig, später Gebrüder Mättig: Gurtweberei Emil Mättig und Kleiderfabrik Alwin Mättig > **10**

Tkalcovna popruhů

1837 Carl Gottlieb Häbler zde začíná vyrábět malované tapety. | od roku 1852 »Fabrika na popruhy« – převážně zpracování juty na nábytkové popruhy. | 1862 stavba nové fabriky na stejném místě | 1865 vybudování parního pohonu a další přístavba | 1866 zrušení podniku | 1868–1872 tkalcovská škola; prodej firmě C. G. Härtig | 1874 po požáru objekt převzala firma August Mättig, založená v roce 1852, později Bratři Mättigové: tkalcovna popruhů Emil Mättig a oděvní podnik Alwin Mättig > **10**

Von 1868 bis 1872 wurde hier kein Stoff hergestellt, sondern in einer *gelernt.*

Od roku 1868 do roku 1872 se zde nevyráběly látky, ale učilo se v

21

David-Goldberg-Straße 17

1549 erstmals erwähnt | 1549 první zmínka

heute privates Wohnhaus mit Geschäftsräumen

dnes soukromý obytný dům s firemními prostory

Hygienisches Restaurant (vegetarisches Speisehaus)
direkt am Fuße des Hutberges.

Waentigsches Institut

wahrscheinlicher Standort der ersten Großschönauer Kirche |
1549 Ersterwähnung des Gebäudes | **1850** Kauf durch
Dr. phil. David Eduard Waentig | **ab 1851** Institut für niedere
und höhere Lehrfächer zur Vorbereitung für höhere Schulen mit
einem sehr guten Ruf | **1882** Auflösung nach Eröffnung der
Selekta an der hiesigen Zentralschule | **Anfang des 20. Jahr-**
hunderts vegetarisches Speisehaus und Naturheilpraxis

Waentigův institut

pravděpodobné stanoviště prvního kostela v Großschönau |
1549 první písemná zmínka budovy | **1850** objekt kupuje
Dr. phil. David Eduard Waentig | **od roku 1851** Institut pro
nižší a vyšší učební předměty k přípravě na vyšší školy s velmi
dobrou pověstí | **1882** zrušení po otevření selekty (speciální
vyšší třídy) na zdejší centrální škole | **na počátku 20. století**
vegetariánská jídelna a ordinace přírodní medicíny

*Anfang des 20. Jahrhunderts
gab es hier kein*

.....
zu essen.

*Na začátku 20. století tu nebyl
k jídlu ani*

22

*Spitzkunnnersdorfer Straße 17
1884 erster Fabrikbau, bis 1925 erweitert
1884 stavba první továrny, do roku 1925 rozšiřována
2010 Rückbau | 2010 demolice*

Firma Richter & Goldberg

Damast- und Frottierweberei

Ab 1864 gehört zum Dresdener Damasthandelshaus Proelß eine Manufaktur in Großschönau – nach Proelß' Tod übernehmen Theodor Richter und Richard Goldberg die Firma. | 1884 erstes Fabrikgebäude | 1885 eigene Betriebskrankenkasse | 1889 Inbetriebnahme mechanischer Frottierwebstühle, daneben weiter Damast-Handweberei | 1904–1907 Bau einer vierstöckigen Fabrik | 1913 360 mechanische Webstühle, 650 Arbeiter | ab 1943 Rüstungsproduktion | nach 1945 wieder Weberei | 1959 staatliche Beteiligung | 1972 Verstaatlichung | ab 1975 Teil des VEB Frottana – hier nur noch Konfektion >29

Firma Richter & Goldberg – tkalcovna damašku a tkalcovna froté

Od roku 1864 patřila k drážďanské obchodní firmě s damaškem Proelß manufaktura v Großschönau – po smrti Proelße firmu převzali Theodor Richter a Richard Goldberg. | 1884 první tovární budova | 1885 vlastní podniková zdravotní pojišťovna | 1889 uvedeny do provozu mechanické tkalcovské stavy na froté, vedle toho dále ruční tkaní damašku | 1904–1907 stavba čtyřpodlažní továrny | 1913 360 mechanických tkalcovských stavů, 650 dělníků | od roku 1943 zbrojní výroba | po roce 1945 opět tkalcovna | 1959 státní podíl | 1972 zestátnění | od roku 1975 součást n. p. Frottana – zde již jen konfekce >29

In die Hauptstadt welchen Landes lieferte Richter & Goldberg auch Handtücher? Do hlavního města které země dodávala firma Richter & Goldberg také ručníky?

23

Schenaustraße 23

1754 erster urkundlicher Beleg

1754 první písemná zmínka

heute private Nutzung | dnes soukromé využití

Schenau-Geburtshaus

1737 kommt hier der Maler Johann Eleazar Zeißig, genannt Schenau, als Sohn eines Damastwebers zur Welt. Nach Ausbildung in Dresden und Paris ist er u. a. Direktor der Mal- und Zeichenschule der Porzellanmanufaktur in Meißen sowie Direktor der Dresdener Kunstakademie. Darüber hinaus setzt sich Schenau für die Belange der Damastweber seines Heimatortes ein. > Museum **25** | Das Grabmal des 1806 in Dresden verstorbenen Malers befindet sich in der Nähe der Kirche. > **3**

Rodný dům malíře Schenaua

1737 zde přišel na svět malíř Johann Eleazar Zeißig, nazývaný Schenau, jako syn tkalce damašku. Po studiích v Drážďanech a v Paříži působil m. j. jako ředitel Malířské a kreslířské školy porcelánky v Míšni nebo jako ředitel drážďanské Akademie výtvarných umění. Kromě toho se Schenau zasazoval za zájmy tkalců damašku ze své rodné obce. > Muzeum **25** | Náhrobek malíře zesnulého roku 1806 v Drážďanech se nachází v blízkosti kostela. > **3**

*Wie wurde der Maler
genannt?
Jak se malíři
říkalo?*

.....

Der Zugstuhl

oder Lappstuhl diente zur Herstellung gemusterter glatter Gewebe. Die Betätigung einer größeren Anzahl Schäfte und Stühle hier für war schwierig. Darum erdachte man sie durch Schenke. An ihnen waren beschwerte Litzen angehängt.

Die jeweils zu hebenden Stofffäden, gruppenweise zusammengefaßt, wurden durch eine Schenke (Latz) emporgezogen. Diese Arbeit erledigte vor jedem Schuß der Fächung oder Latzenzieher in einer bestimmten Reihenfolge. Der Arbeitsvorgang war unvollkommen und unständlich.

Deshalb hatte bereits 1726 Bouchon, ein Weber, eine Muster vorrichtung erfunden. Hierbei wurde nach dem Muster gelochtes Papier an Nadeln gedrückt. Durch Heben bewirkten die ausgelösten Nadeln das Heben einer Litzengruppe. Ähnlich arbeitete auch die 1746 erfundene Mustermaschine von Vaucanson.

Umgebindehaus in Stockwerkbauweise

Typisches Weberhaus | Bei diesem »Doppelstubenhaus« liegt links und rechts der Tür bzw. des Flures jeweils eine Blockstube mit idealem Klima für die Hausweberei. Von ihr allein mussten die Bewohner leben – für das Halten größerer Tiere fehlte der Platz im Haus, für den Anbau von Nahrung bzw. Futter zumeist auch das erforderliche Land.

Podstávkový dům s ližinovou konstrukcí

Typický tkalcovský dům | U tohoto domu se dvěma světnicemi se vlevo a vpravo od vstupních dveří resp. chodby nachází světnice s ideálním klima pro domácí tkalcovství. Jen jím se museli obyvatelé uživit – pro chov větších zvířat chybělo v domě místo a pro pěstování obživy a krmení také potřebné pozemky.

*Wovon lebten einst die
Bewohner dieses Hauses?
Čím se kdysi živili obyvatelé
tohoto domu?*

.....

25

Schenaustraße 3

1807–1809 erbaut | postaveno 1807–1809

heute Präsentation der einzigartigen Textilgeschichte

Großschönaus | dnes prezentace jedinečné

historie textilní výroby v Großschönau

Deutsches Damast- & Frottiermuseum

1807 Gründung der Firma Christian David Waentig und Söhne – Grundsteinlegung des nach seinem Dach benannten »Kupferhauses« | **1809** Fertigstellung – unten Raum für Musterzeichner und Warenlager, oben Wohn- und Empfangsräume | **ab 1852** An- und Umbauten | **1865** Entfernung des schadhaften Kupferdaches | **1937** kauft der in New York lebende Großschönauer Theodor Haebler das Gebäude und schenkt es der Gemeinde zur Einrichtung eines Museums. | **1947** Eröffnung als Museum | **1995/96** Erweiterung um eine Schauwerkstatt | **2004** erhält das Haus sein Kupferdach zurück.

Německé muzeum damašku a froté

1807 založení firmy Christian David Waentig a synové – položení základního kamene »měděného domu«, který je tak nazýván podle své střechy | **1809** dokončení – dole místnost pro vzorkaře a skladníky zboží, nahore obytné a přijímací místnosti | od roku **1852** přístavby a přestavby | **1865** odstranění poškozené měděné střechy | **1937** budovu kupuje Theodor Haebler původem z Großschönauer, žijící v New Yorku, a daruje ji obci pro zřízení muzea. | **1947** otevření muzea | **1995/96** rozšíření o ukázkovou dílnu | **2004** dům dostává opět měděnou střechu.

*Warum heißt das Gebäude
Kupferhaus?
Proč se této budově říká
měděný dům?*

.....

26

*Neuschöner Straße 2
1896–1915 erbaut | postavena 1896–1915
heute ohne Nutzung | dnes bez využití*

Villa Rückert

1892 erwirbt Textilfabrikant Max Arthur Rückert das Grundstück > Firma Rückert **28** | **1896** Baubeginn durch den Großschönauer Maurermeister Carl Gotthelf Häbler. Die Innengestaltung übernimmt der königliche Hofdekormationsmaler Julius Schultze. | **1945** russische Kommandantur – später Flüchtlingsunterkunft; Verkauf an die Gemeinde | **1980** erwirbt der VEB Frottana das Objekt. | **bis 1986** Umbau zum »Haus der Gesundheit« | **bis 2013** Praxis für Allgemeinmedizin

Vila Rückert

1892 textilní továrník Max Arthur Rückert získává pozemek > Firma Rückert **28** | **1896** zednický mistr z Großschönau, Carl Gotthelf Häbler, zahajuje stavbu. Úpravy interiérů se ujímá královský dvorní dekorační malíř Julius Schultze. | **1945** ruské velitelství – později ubytování pro uprchlíky; projekt obci | **1980** objekt získává n. p. Frottana. | do roku **1986** přestavba na »dům zdraví« | do roku **2013** ordinace všeobecného lékaře

Womit war der königliche Hofdekormationsmaler hier beschäftigt?

Čím se tu zabýval královský dvorní dekorační malíř?

.....

27

Waltersdorfer Straße 48
1871/72 erbaut | postavena 1871/72
heute Nutzung durch den Oberlausitzer
Webschulverein | dnes ji využívá Hornolužické
sdružení tkalcovské školy

Webschule

Ab 1857 macht der Übergang zur industriellen Produktion die Ausbildung von Arbeitskräften an einer höheren Fachschule notwendig. | 1866 erste Webschule im Umgebendehaus | 1868 Umzug in die ehemalige Gurtweberei > 20 | 1871/72 Bau einer neuen Schule für die Praktische und Theoretische Webereilehre, Technik, Fachzeichnen, Kaufmännische Lehre | ab 1888 Erweiterungen | 1906 neuer Handelsschuleteil | 1939–1945 Berufsschule | ab 1947 erneut Lehrlingsausbildung | ab 1960 Teil der Pestalozzi-Oberschule sowie Lehrlingsausbildung; danach von der Zentralschule genutzt

Tkalcovská škola

Od roku 1857 se s přechodem na průmyslovou výrobu zvyšuje potřeba vzdělávat pracovní síly na vyšší odborné škole. | 1866 první tkalcovská škola v podstávkovém domě | 1868 přestěhování do bývalé tkalcovny popruhů > 20 | 1871/72 stavba nové školy pro praktickou a teoretickou nauku tkalcovství, techniku, odborné kreslení, obchodní vzdělání | od roku 1888 rozšíření | 1906 nová obchodní část školy | 1939–1945 odborná škola | od roku 1947 opět výuka učňů | od roku 1960 součást střední odborné školy Pestalozzi a odborného učiliště; poté využíváno centrální školou

*In welchen Fächern hatten die Schüler Unterricht?
Jaké předměty se žáci vyučovali?*

.....

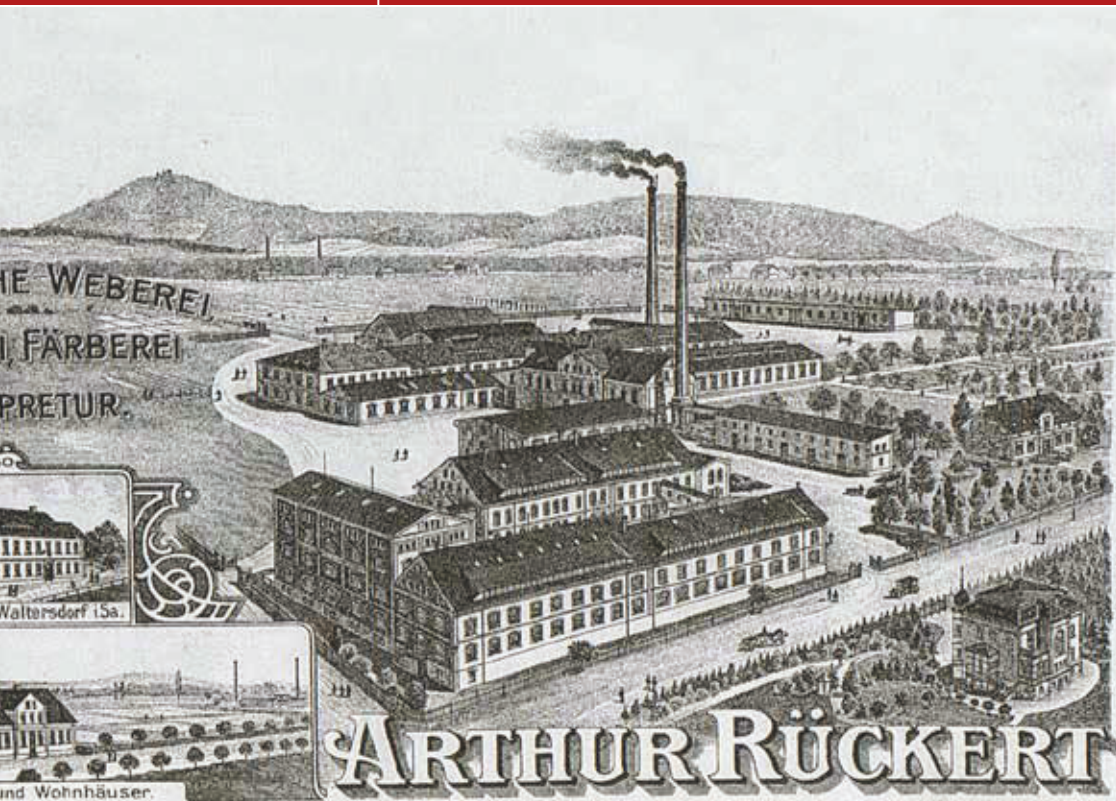
28

Fabrikgebäude | Tovární budova

Waltersdorfer Straße 50

um 1880 erbaut | postavena kolem roku 1880

2009/10 Rückbau | 2009/10 demolice

Firma Max Arthur Rückert

Jacquard- und Frottierweberei

1868 gründet Max Arthur Rückert eine Weberei auf dem Mauerweg 31. | **1880** Erwerb des Geländes Waltersdorfer Straße | **1892** Erlass einer Arbeitsordnung und Gründung einer Betriebskrankenkasse | **1941/42** Bau einer Färbereihalle; später Kriegsgüterproduktion und Lohnweberei | **ab Mitte der 1950er Jahre** farbiger (Schablonen-)Spritzdruck | **ab 1960** staatliche Beteiligung | **1970** Verkauf der Bleichwiesen an den VEB Frottana für den Bau einer neuen Werkhalle | **ab 1980** Teil des VEB Frottana > **29**

Firma Max Arthur Rückert – žakárová tkalcovna a tkalcovna froté

1868 Max Arthur Rückert zakládá tkalcovnu v ulici Mauerweg 31. | **1880** koupě pozemku v ulici Waltersdorfer Straße | **1892** vydání pracovního řádu a založení podnikové zdravotní pojišťovny | **1941/42** stavba haly barvírny; později výroba pro válečné účely a námezdní tkalcovna | **od poloviny 50. let** barevný (šablonový) tisk stříkem | **od roku 1960** státní podíl | **1970** prodej bělicích luk n. p. Frottana pro stavbu nové tovární haly | **od roku 1980** součást n. p. Frottana > **29**

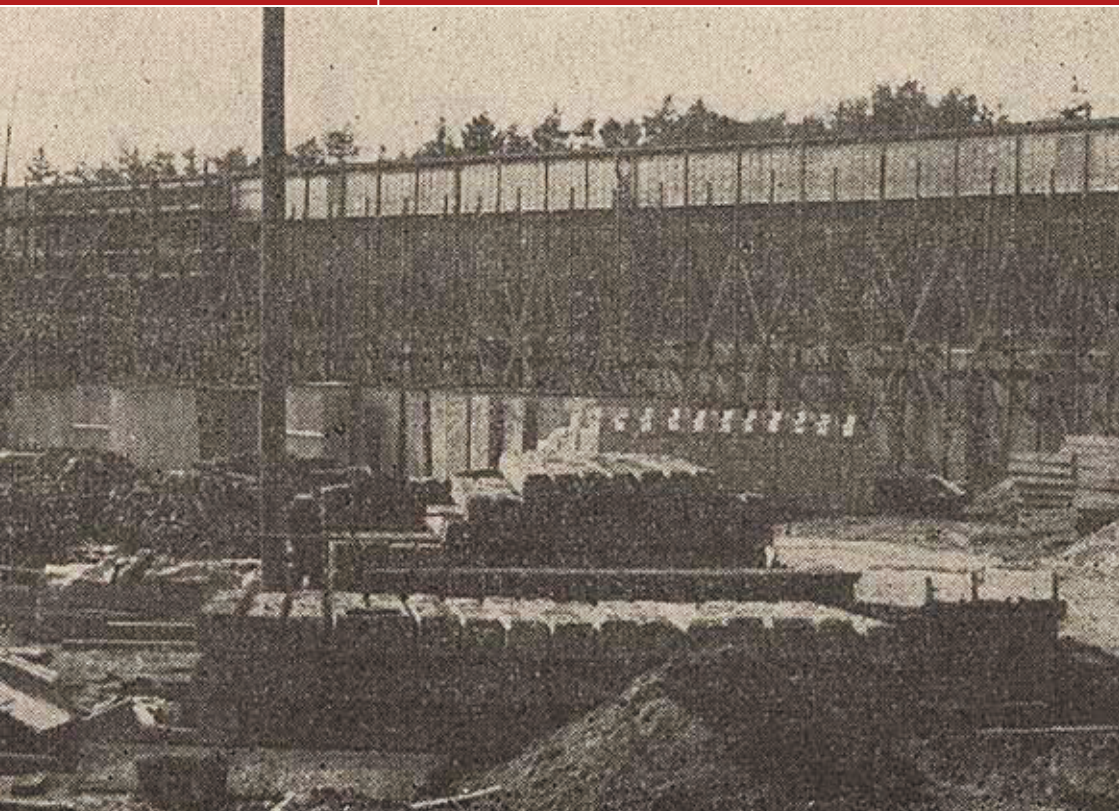

*Wie wurden Stoffe hier ab Mitte der 1950er Jahre verziert?
Jak se zde zdobily látky od poloviny 50. let?*

.....

29

*Waltersdorfer Straße 54
1970 erbaut | postavena 1970
heute Firmensitz Frottana
dnes sídlo firmy Frottana*

Frottana Textil GmbH & Co KG

Frottierweberei

1946–1980 Zusammenschluss mehrerer Frottierbetriebe zum VEB Frottana. Nutzung der neuen Webtechnologien Malipol und Liropol zur Deckung des Inlandsbedarfs – Export der hochwertigen Frottiertücher und Bademäntel. Überbrückung des Facharbeitermangels durch Vertragsarbeiter aus Mosambik und Vietnam sowie Lohnarbeit in der Tschechoslowakei und in Polen | **1988** Jahresproduktion von 25,6 Millionen Quadratmetern Frottierstoff | **1992** Privatisierung des Treuhandunternehmens durch die Vossen-Gruppe Gütersloh – umfangreiche Investitionen

Frottana Textil GmbH & Co KG – tkalcovna froté

1946–1980 sloučení několika podniků vyrábějících froté do n. p. Frottana. Využití nových technologií tkaní malipol a liropol k pokrytí vnitrozemské poptávky – export hodnotných froté ručníků a županů. Řešení nedostatku odborných pracovníků prostřednictvím smluvních pracovníků z Mozambiku a Vietnamu a práce ve mzdě v Československu a Polsku. | **1988** roční produkce 25,6 milionů m² froté. | **1992** privatizace podniku ve Správě národního majetku skupinou Vossen-Gruppe Gütersloh – rozsáhlé investice.

Wie hieß die Firma, die
1988 25,6 Millionen Qua-
dratmeter (fast 2400 Fuß-
ballfelder) Stoff herstellte?

Jak se jmenovala firma, která
v roce 1988 vyráběla 25,6 mili-
onu m² (téměř 2400 fotbalových
hřišť) látky?

.....

Besuchen Sie unser

Partnerprojekt:

Navštivte náš

partnerský projekt:

Naučná stezka

„Po stopách sklářského řemesla
v Novém Boru“

Der Lehrpfad

„Auf den Spuren
des Glasmacherhandwerks in Nový Bor“

Náměstí Míru	01	Platz des Friedens
Sklářské muzeum, F. Eggermann	02	Glasmuseum, F. Eggermann
Chrám Nanebevzetí Panny Marie	03	Kirche Mariä Himmelfahrt,
Socha Panny Marie	04	Marie-Statue
Palácové náměstí	05	Palácový Platz
Česká čtvrť	06	Tschechisches Viertel
Hřebenka	07	Hřebenka-Straße
Architektura – Podstávkové domy	08	Architektur – Umgebendehäuser
Smetanovy sady a okolí	09	Smetana-Park und Umgebung
Sklářská škola	10	Höhere Glasgewerbeschule
Sklářská současnost, Městské divadlo	11	Glasfertigung heute, Stadttheater
Kostel sv. Ducha	12	Heilig-Geist-Kirche
Hrobka rodiny F. Ladische	13	Grabmal der Familie F. Ladisch
Novoborské vyhlídky	14	Aussichtspunkte in Nový Bor
Starý hřbitov	15	Alter Friedhof
Sklárna Zahn	16	Glaswerk Zahn
Lesní hřbitov	17	Waldfriedhof
Hrobka rodiny Hantichů	18	Familiengruft der Hantichs

*Entdecken Sie lebendige Textilgeschichte
im Deutschen Damast- & Frottiermuseum!*

*Objevte živou historii textilní výroby
v Německém muzeu damašku a froté!*

*Liebe Kinder, habt Ihr alle Fragen gelöst?
Dann erhaltet Ihr im Museum eine kleine Belohnung!*

*Milé děti, vyřešili jste všechny otázky?
Pak dostanete v muzeu malou odměnu!*

ÖFFNUNGSZEITEN

Mai–Oktober

Dienstag–Freitag 10–17 Uhr | Sonnabend, Sonntag 14–17 Uhr

Führungen (Dauer ca. 50 Minuten)

10:30, 11:30, 14:00, 15:00 & 16:00 Uhr | Wochenende 14:30 & 15:30 Uhr

November–April

Dienstag–Freitag 10–16 Uhr | Sonnabend, Sonntag 14–17 Uhr

Führungen (Dauer ca. 50 Minuten)

10:30, 11:30, 13:00, 14:00 & 15:00 Uhr | Wochenende 14:30 & 15:30 Uhr

NAŠE OTVÍRACÍ DOBA

květen – říjen

ut – ne 10.00 – 17.00 hod | so, ne 14.00 – 17.00 hod

Prohlídky (v němčině) (cca. 50 min.)

vždy v 10:30, 11:30, 14:00, 15:00 a 16:00 h v rámci otevírací doby
víkendu se prohlídky konají ve 14:30 a 15:30 h

listopad – duben

ut – pá 10.00 – 16.00 hod | so, ne 14.00 – 17.00 hod

Prohlídky (v němčině) (cca. 50 min.)

vždy v 10:30, 11:30, 14:00 a 15:00 h v rámci otevírací doby
víkendu se prohlídky konají ve 14:30 a 15:30 h

Inhalt | Obsah: Deutsches Damast- & Frottiertmuseum, Ute Hultsch,

Förderverein Deutsches Damast- und Frottiertmuseum

Abbildungen | Obrázky: Deutsches Damast- & Frottiertmuseum,

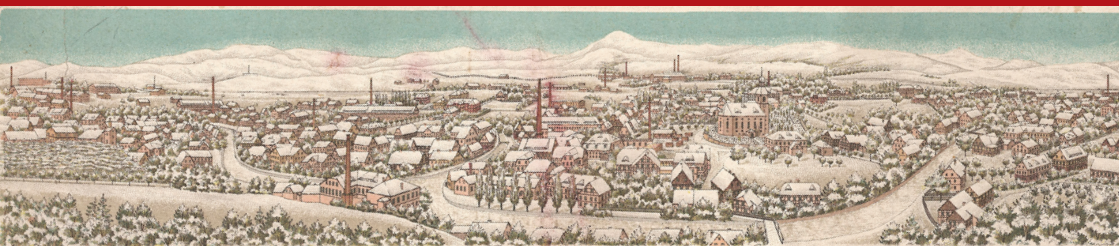
Günther Heidisch-Becker (T. u.)

Text | Text: Anne Rom, Helmstedt | Schnirch | Rom

Übersetzung | Překlad: Petra Sochová

Gestaltung | Grafika: Kirsten Helmstedt, Helmstedt | Schnirch | Rom

Druck | Tisk: Hanschur Druck, Großschönau

GRUSS AUS GROSS-SCHÖNAU

Deutsches Damast- & Frottiermuseum

Schenaustraße 3 | 02779 Großschönau
Telefon: 035841 35469 | www.ddfm.de

Textildorf
Großschönau

Dieses Projekt wurde gefördert von | Projekt ziskal podporu

Europäische Union
Evropská unie

Europäische Union, Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung; Investition in Ihre
Zukunft; / Evropská unie, Evropský fond pro
regionální rozvoj; Investice do vaší budoucnosti

Ziel 3 | Cíl 3
ANU inovativní regionální rozvoj
2014-2020; www.cil3.eu

LANDESSTELLE
FÜR MUSEUMSWESEN

Freistaat
SACHSEN